

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Consilier la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla. . . 45 lei
 6 luni 20 »
 3 luni 10 »
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI— 5
 Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

SUMAR

Răspuns d-lui prezident N. Schina la articolul său privitor la Legea organizării judecătorești, a judecătorilor de ocoale și a Contenciosului, de d-l Stelian Popescu.

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de casație, s. I: S. Niculescu cu Anastasia C. Părvulescu și alții;

Curtea de apel București, s. I: Ministerul de război cu Firma

Frății Czell;
 Erată.

Răspuns d-lui prezident N. Schina la articolul său privitor la Legea organizării judecătorești, a judecătorilor de ocoale și a Contenciosului

Iubite Prezidentule,

Articolul publicat în primul număr pe 1910 al *Curierului Judiciar* și semnat «*Redacțiunea*» pare a fi avut darul să atingă unele susceptibilități, deși am credința fermă, că nu cu această intențiune a fost scris. Așa mi explic eu răspunsul d-tale publicat în numărul 8 dela 31 Ianuarie 1910; și pentru că nu aș voi să se întindă o atmosferă neîntemeiată asupra primului articol din 1910, îmi permit și eu tot în coloanele acestui ziar, și tot în calitate de membru al comitetului de redacție, să relev ce s'a urmărit prin acel articol și ce a ieșit din răspunsul-critică al d-tale, această pentru că cred ca și d-ta că din cionirea ideilor rezultă lumină și spre cel mai mare folos al neamului nostru, mare nevoie avem de lumină adevărată, neîntunecată și neîntinată de patimă.

Dela o vreme incoace ne plângem aproape cu toții de prea multele legi ce avem, de prea marea tendință de a legiferă cu orice chip, de prea puțină înțelegere și dreapta chibzuință în aplicarea legilor, de abuzul ce facem noi toți câți funcționari publici sunt, în executarea legilor. Recunoști, desigur, că este în țară o tendință nenorocită către funcționarism și o credință, funda-

mental greșită, că funcția e creată numai pentru funcționar, pentru nevoile și capriciile lui, iar nu pentru public, pentru nevoile Statului, pentru satisfacerea cerințelor drepte ale particularilor, din totalitatea cărora reiese ființa Statului.

Este sau nu explicabilă această greșală fundamentală? Pentru mine da. Aparținem ca formă de Stat, ca împrumutare de legi, ca cultură și spoială de civilizație, Occidentului Europei civilizate; dar ca suflet, ca educație, noi încă n'am ajuns Apusul, suntem încă, dacă nu mai departe, dar cel puțin la porțile Orientului.

Suntem și azi acolo unde eram acum 50 ani, când, în adevăr slujba, eră creată pentru slujbaş.

Trăim în aceeași mentalitate ce poate corespunde vremurilor de atunci, dar care cu nimic nu se mai potrivește azi.

În această situațiune, legislatorii noștri, ne știind aceea ce cu drept cuvânt ne trebuie nouă, dar văzând și ei zi cu zi răul, fac la legi peste legi, inchipuindu-și că lipsa lor este cauza răului.

Curierul Judiciar, care se ocupă, care vede, care are în principală preocupățiune efectul legilor, nu putea să nu fie alarmat de această tendință excesivă spre legiferare și, de aceea, prima sa constatare din primul număr al acestui an este desvăluirea acestui rău, și cred că bine a făcut. Tot aceeaș preocupare a avut-o și reputatul nostru confrate *Dreptul*, în coloanele cărora eminentul jurist și distinsul Prezident dela Curtea de casație, d-l N. Mandrea, și-a arătat părerile sale și grija de viitorul nesigur către care mergem prin tendințele pe cari le-am înbrățșat.

Cum să nu ne alarmăm noi, iubite Prezidentule, când vedem că numai în dorul de a legiferă se voește, cu orice preț, să se ridice singura garanție dată particularilor contra actelor samavolnice și nechibzuite ale funcționarilor noștri de toate categoriile: Contenciosul dela secția III a Curții de casație?

Să nu ne jucăm cu vorbele, scumpe fost coleg, și să nu speculăm idei abstracte, nefolositoare în mare măsură țării noastre, în care s'a pierdut, cu totul și de toți din vedere partea practică a lucrului.

Este a te joca cu vorbele, — când spre a evidenția că este o eroare — *credința că se va desființa Contenciosul*, aduci ca argument cuvintele din expunerea de motive *admirabilă ca fond și ca formă* (!) ce însoțește proiectul «*Nu propunem nici o desființare de contencios... Infelegem numai să restabilim respectarea principiilor constituționale...*».

Săraca Constituție! De câtă vreme o siluim și o bocim, și ea mai indiferentă decât însăși indiferența cugetelor noastre pentru acțiunile dela o zi la alta, ne privește cu milă ori de câte ori vede că ne alarmăm în numele ei.

Imi place să cred, scumpe fost coleg, că numai această *admirabilă expunere ca fond și ca formă?* te-a captivat și te-a făcut să împărtășești părerea d-lui ministru, că nu este operă de distrugător, ci de prevăzător acea *restabilire a principiilor constituționale*, care se urmărește prin anunțatul proiect de lege.

D-ta crezi, ca și autorul proiectului, că puțința de a obține despăgubiri civile mai repede este singura satisfacție ce urmează să se dea aceluia care are să se plângă de actul abuziv al unui funcționar public. Te cred foarte bine intenționat, dar ești foarte departe de adevăr din două puncte de vedere: primul, fiindcă nu numai de pagubele materiale are a se plânge acel care a fost silit să sufere samavolnicia unui act abuziv; secundul, pentru că foarte greu sunt de cântărit și acordat acele pagube.

Nu-mi place nici specula ideilor, nici să mă ascund după vorbe. Am spus-o dela început. Mă voiu ține pe terenul faptelor și voiu procede în argumentarea mea prin exemple. Ce-ai zice, scumpe Prezidentule, dacă mâine i-ar veni în cap unui ministru să te considere demisionat, deși nici nu ți-ar fi trecut prin gând acest lucru și ai avea ca mijloc de reparare viitoarea lege care se propune a se făptui? Ai cere despăgubiri dela tribunale? Și ai fi mulțumit pe ele? Dar, mă rog, în ce-ar putea să stea pentru d-ta acele despăgubiri? Cât, spre exemplu, ai putea să prețuiești materialmente daunele cari ți le-ar cauza o demisionare așa forțată și intempestivă, d-ta care, desigur, ești destinat, după părerea mea sinceră, a fi un viitor președinte la Curtea de Casație? Nu e așa că dacă am socoti că trebuie să mai rămâi la tribunal încă 1 an și la Curtea de apel vreo 7 ani, iar la Casație încă 7 pentru a ajunge prezident, am putea ști, aproape matematic,

cam de ce salariu o să fii d-ta lipsit și, ca atare, cam ce despăgubire ți s'ar cuveni?

Dar crezi oare, în mod serios, că s'ar găsi instanță care să-ți acorde această despăgubire matematică și care, după dispozițiunile art. 1084, 1085, 1086 din Codul civil, aplicabil și în această speță, va trebui să cuprind desigur pagubele ce ai suferit și beneficiile de cari ești lipsit? Eu nu cred; și nu cred pentru că zilnic văd procese de daune în cari partea care reclamă nu câștigă nici cheltuelile; te văd pe d-ta, iubite fost coleg, mă văd pe mine, când eram judecător, că deși legea dă drept la cheltuelile de judecată părții câștigătoare, niciodată nici pe sfert nu i le acordăm acele cheltueli, oricât s'ar justifică ele de bine. Și când așa am judecat, judecați acum d-voastră, toți magistrații, mai este oare cu puțință să am vreo indoială asupra celor ce arătai mai sus, mai ales că judecătorii vor fi influențați de atâtea ipoteze și probleme de viitor asupra chestiunii?

Dar, să presupunem că în materia aceasta mentalitatea judecătorilor se va schimba deodată — ceea ce, drept să-ți spun, eu nu cred de loc; — oare numai despăgubiri civile îți trebuie d-tale, om luminat, magistrat distins, și care, fiind bogat, nici nu ai nevoie de ele? Oare pe d-ta, că rămâi azi în magistratură, te ține nevoia salariului, sau o altă dorință mai înaltă, necântăribilă și neapreciabilă în bani, o altă aspirațiune mai nobilă și mai frumoasă? Ei bine, cu ce ți se va plăti sau înlocui aceste legitime dorințe și aspirațiuni?

Te vei resemna nedreptății săvârșite și te vei mulțumi cu despăgubirea bănească? Dar, oare este de ajuns aceasta într-o țară care vrea să se considere civilizată, într-o societate care este însetată de dreptate, într'un individ al căruia amor propriu a fost crud lovit printr-o astfel de faptă, încât a făcut din el, dacă nu un desnădăduit, cel puțin un revoltat? Eu cred că nu este de ajuns, orice argumente îmi vei aduce.

Dar îmi vei spune, în sfârșit, că am luat un exemplu absurd, imposibil de realizat în fapt. La aceasta îți voi răspunde cu o afirmare categorică și cu un apel la memoria d-tale. Aduți aminte când eram colegi în Tribunalul Ilfov, că-mi făceam datoria ca și d-ta destul de conștiincios, și că, pe când eram bolnav de angină difterică, a apărut un decret regal în care se zicea *că în locul meu, care am demisionat*, se numește colegul I. I. D.... N'a existat și nu există până azi acea preținsă demisie decât în capul fostului ministru de atunci, d-l Giani; nu vorbisem niciodată cu el, nici nu-mi manifestasem părerea că aş intenționa să demisionez și, cu toate acestea, într'un decret regal

nu s'a jenant să afirme Capului Statului *că am demisionat*.

Iată, prin urmare, că lucrul e posibil; și nefiind însă dreptul de daune, m'am resemnat situațiunii create prin fapta necalificabilă a acestui domn ministru și nu i-am cerut nici daune; căci de i-aș fi intentat vreun proces și aș fi venit înaintea d-tale, fost coleg, să mă judeci cerându-ți să-mi acorzi—aceea ce arătam mai sus că poți cere d-ta ca viitor prezident la Casație—mai fi chemat deoparte și mi-ai fi zis să modific cererea, căci mă fac ridicol, deși în rațiune pură aveam tot dreptul.

Să-ți mai dau un exemplu. Un profesor care dase examen și reușise să ia o catedră, a fost înlăturat din învățământ. Nu mai citez nume. Sunt cunoscute cazurile ce-au trecut în ultimul timp înaintea Curții de casație. Dacă nu eră legea actuală, care l-a repus la loc, ce putea el să facă? Să ceară daune? Și cât i se da? Leafa catedrei pe tot timpul vieții. Cu alte cuvinte, la 30 ani devenea pensionar. Ce frumoasă perspectivă! Și nu ar fi oare mulți inclinați să o dorească. Nu am vedeă, oare, atunci oameni urmărind cu orice chip o astfel de situație? Dar sunt unii cari zic, nu i se va da decât un ajutor bănesc, până își va lua o altă catedră sau altă slujbă. Dar când o va lua? Dacă e o catedră, lui îi trebuie un nou examen, și nu știm noi oare ce înseamnă *șansele unui examen*?

Se poate întâmpla ca omul să nu mai reușească nici la al doilea, nici la al treilea, nici la al patrulea, și atunci nu va mai fi primit. Atunci ce devine el? Va fi lăsat pe drumuri, el care pe bună dreptate reușise aș asigură o pozițiune statornică și prin meritul lui? Sau va începe să se umilească și să bată ușile tuturor celor mari pentru a-i da o slujbă, lui, omului de intelect, stăpân la un moment dat pe destinul lui?

Nu este așa că situația este anormală, și că pe căi pezișe se caută într'un labirint dreptatea pierdută unui oarecare, ce nu are nimic așa impută. Nu, asta nu e rezolvarea problemei; asta e ocolirea ei, de teama ideei că se violează Constituția pe care în alte ocaziuni o călcăm cu total în picioare, fără să ne temem de nimic și fără să ne alarmăm de loc. Ce tereros este când stai de o parte și vezi câtă energie se pierde, câtă muncă zadarnică și câte efortări se fac pentru a se arunca praf în ochii oamenilor! Nu e nevoie, sumpete amice, să-ți dau exemple de călcările Constituției, căci singur zi cu zi le vezi și toate făcute nu în scop de îndreptare a vreunui rău, ci de gonire a noțiunii de dreptate din sufletele românești.

Asta aveam de zis cu privire la Contencios. Și

să-ți răspund la partea cu care ai terminat articolul d-tale, pentru a arăta că este o greșală din cele mai mari, aceea ce se încercă a se face cu Contenciosul și, ca atare, cu drept cuvânt a putut să se alarmeze autorul primului articol al *Curierului Judiciar* pe 1910.

* * *

Trec acum la partea întâia a articolului d-tale.

Legea de organizare judecătorească eră de mult așteptată și de toți dorită. Aproape toți oamenii politici cari au trecut pe la Ministerul justiției s'au gândit la ea și au întocmit proiecte. Mai fericit a fost actualul domn Ministru de justiție, care a putut transformă și în lege proiectul său. Lucrul, prin urmare, nu este nou decât ca aplicare practică, dar în definitiv, aceasta mă interesează pe mine, care scriu aceste rânduri.

Legea se resimte mult de graba cu care a fost făcută. Și d-l ministru actual, ca și toți ceilalți, în lipsa unui Consiliu legislativ, și-a făurit proiectul și legea în pripă și fără să ție seamă de partea practică. D-sa s'a preocupat în principal de numirea în magistratură, de avansarea și stabilitatea—atât de mult dorită— a magistraților, până la oarecare punct de controlul activității lor, foarte necesar; dar, în timpul când s'a discutat și votat legea nu a voit să ție în seamă nici una din păreri bune emise de adversari, ca și cum dacă le-ar fi admis, proiectul ar fi pierdut din valoarea sa. Spre exemplu: inovația cu judecătorul unic nu e fericită, oricât s'ar sili să o prezinte ca atare cei interesați și, ca să zic așa, amoreații de principiu. Dar, dacă s'a făcut ceva pentru judecători, pentru partea superioară a edificiului, nu s'a făcut nimic pentru grefe, pentru baza edificiului.

Eu adesea, foarte adeseaori, mă întreb: cum e posibil ca miniștrii cari s'au perindat până acum la justiție, toți foști avocați, să treacă pe la minister și să nu se gândească unul măcar la halul îngrozitor în care se găsesse grefele instanțelor judecătorești. Fac apel la d-ta, iubite Prezidentule, — care știu cât te ocupi de grefa Notariatului și câtă silință îți dai să faci oarecare regulă, oarecare înlesnire publicului, — și te rog să-mi spu dacă am sau nu dreptate în această privință. Când pentru a lua un certificat de sarcini este nevoie să treacă timp de o lună, cum vrei ca prestigiul magistraturii să fi crescut? Insuficiența de personal este acoperită în parte cu plaga practicanților, cum îi numesc unii, un rău necesar cred eu, căci ce s'ar face grefele fără ajutorul și concursul lor? Cu toate acestea, ei apasă greu asupra ideei de Justiție, așa cum și-o făurește lumea profană, pentrucă plata dată lor

pentru serviciile făcute echivalează cu o cumpărare a Dreptății. Cum este acum nu se mai poate merge înainte. Ori practicanții nu sunt necesari, și atunci trebuiesc înlăturați cât mai de vreme, ori prezența lor este necesară și atunci denotând insuficiența de funcționari în grefe—lucru absolut cert—acest personal trebuie înființat și plătit, astfel ca ideea de speculă să dispară dela grefe. Practicantul nefiind plătit, cerându-i-se aceeași muncă ca și la ceilalți funcționari, și neștiind când are ocazia ca să facă un serviciu unui particular pentru ca plătindu-l să poată și el trăi, așteaptă ocazia, când pentru un mic serviciu, el pretinde o plată exagerată, care echivalează în ochii justițiabilului cu o speculă a dreptului său. Și apasă greu dela judecătoria până la Casație această nenorocire, care cu prea puțină cheltuială s'ar putea evita, dar nimenea din cei chemați nu-i dă atenția cuvenită.

Dacă la aceasta vei adăuga felul cum s'au făcut numirile cu ocaziunea aplicării legii și că sunt foarte mulți reușiți la concursurile instituite pentru a fi numiți și nu pot fi numiți, căci locurile sunt ocupate de unii cari sau n'au dat examen, sau au căzut la ele, dar sunt protejați de putericii zilei, vei vedea că nu este o exagerare când s'a zis că până acum legea de organizare n'a dat roadele ce se aștepta dela ea. Și spun aceasta nu dintr-o pornire sau spirit de răutate, ci din convingerea intimă pe care o pot documenta cu probe oricând se va cere, în ce privește această afirmare.

Dar, oare judecătorii, după ce au fost decretați inamovibili, întru cât și-au schimbat ei atitudinea pe care o aveau până aci, față de lumea pe care o judecă, și care atitudine de atâtea ori în trecut ea și în prezent lăsa de dorit? Sunt judecători nu numai la instanțele de jos, dar până și la cele mai de sus, cari privesc nu numai pe părțile litigante, dar chiar pe avocații lor, oricât de conștiințioși ar fi aceștia, ca un fel de *paria*, ca pe niște ființe cu totul inferioare, nedemne de atenția lor; iar cauzele cari le vin spre judecată le privesc ca o povară. Ei bine, scumpul meu, legea cea nouă nu a schimbat nimic din mentalitatea treută, și aci eră totul.

N'am avut conflict cu nici unul din judecători, am păstrat și păstrez cu ei raporturile bune de când eram printre ei, dar văd adesea, cu durere, felul cum se poartă cu justițiabilii și reflecțiile amare ce aceștia fac asupra lor, destul de dăunătoare prestigiului Justiției. Pe noi, din cauza educației neserioase, ne influențează totul și de cele mai multe ori magistratura nu e ferită de această influență, cu toată inamovibilitatea ce, spre a o feri de influențele lăturalnice, i-a fost dată. Vrei exemple, câte poțesti. Ca remediu, eu

am un plan. O să ți-l spun, și cred că mă vei aprobă. Prin el eu sper la mai mult decât la lege.

* * *

Tot fără o cunoaștere mai amănunțită a ideilor practice, a fost făcută și Legea judecătorilor de ocoale. Un singur punct eră aci cunoscut: Nevoia unei justiții grabnice. In colo nu totul eră studiat, și s'a întocmit legea actuală. Ai colaborat în parte la ea—să nu mă întrebi de unde o știu;—dar iartă-mă că ți-o spun, că nu a-i cunoscut în deajuns, sau pe toate fețele, chestia.

O justiție grabnică se poate obține, nu numai prin înmulțirea judecătorilor sau a instanțelor judecătorești. Dovadă despre acesta este exemplul ce se petrecea la Tribunalul Ilfov, acum câțva timp unde termenele erau de 5—6 luni, și dacă au venit unii judecători și prezenți cari s'au hotărât să o rupă cu trecutul, termenele au scăzut la interval de o lună; se judecă însă mult mai multe procese, se dau în fiecare zi mult mai multe hotăriri ca în trecut. Nu e nevoie să-ți citez nume, le știi prea bine ca și mine.

Inmulțirea judecătorilor de pace eră necesară pentru a se pune la îndemâna justițiabililor o instanță judecătorească mai apropiată. Numai din acest punct de vedere se poate justifica înmulțirea lor. Accelerarea judecării, însă, se putea obține și se va obține în viitor, numai prin judecatori dacă-i vom putea avea. Nu este nici concursul, nici inteligența mare, nici meritele deosebite cari ne vor putea da pe viitorul și adevăratul judecător de pace. Ne trebuiesc în magistratura dela țară adevărați apostoli, cari să-și dea seamă și să prețuiască la justa ei valoare misiunea lor. Atunci numai vom avea dreptate la țară; până atunci totul va fi un paliativ. Nu tăgăduiesc că nu sunt și azi judecători buni la țară, dar vreau să afirm că nu toți își dau seamă de rolul social pe care au să-l îndeplinească. Faptul că se transportă din comună în comună, că ia de bune tot ce i se pune la îndemână de notar și semnează orice i se cere, nu e o mare înlesnire pentru țărani și justițiabili în genere. Cum cei mai mulți din judecători sunt oameni tineri, încă fără o deosebită experiență, mai punând și nenumăratele spețe diferite ce le prezintă justiția în desfășurarea ei, bieții oameni se găsesse foarte adeseori incureați cu deslegarea diferitelor probleme ce sunt chemați a rezolvă și în privința cărora nu au posibilitatea a se mai consulta cu nimeni; căci avocatul, acest auxiliar prețios al magistraturii, aproape a dispărut de pe la judecătoriile dela țară. Din această cauză un foarte mare rău a adus distribuirii justiției lipsa dispozițiilor prin cari s'au înlăturat

concursul avocaților. Aș putea să fiu bănuț de parțialitate, susținând acest lucru. Este însă o eroare, și nu interesul profesional mă îndeamnă să socotesc ca o mare greșală dispozițiunile luate contra avocaților prin legea Judecătorilor de ocoale. Cine mă cunoaște, știe că nu pledez de trei ori pe an la judecătoria, astfel că nu din această cauză aș critica legea. Un punct de vedere mai superior pe care nu l-a cunoscut în deajuns d-l ministru și colaboratorii săi, îmi dă argumente să combat eu temeiul dispozițiunile legii cu privire la avocați.

Cu regret trebuie să mai spunem că sunt judecătorii cari n'au nici măcar colecțiunile de legi complete, cu mai vorbesc de *Repertoriul general de jurisprudență română al Inaltei Curți de casafie* de d-l Barozzi și *Tratatul de drept civil* de d-l profesor Alexandresco, sau revistele *Dreptul* și *Curierul Judiciar*, cari ar fi foarte bune călăuze pentru judecători, ținându-i în curent cu doctrina și jurisprudența, și cari n'ar trebui să lipsească din biblioteca nici un judecătorii.

* * *

Cu sistemul nostru de a legiferă, necontestat și fără nic un pic de răgaz, greu îi este particularului de a mai cunoaște toate legile, de a mai ști ce este și ce nu este permis. Sistemul fiscalității împins la extrem, generalizarea monopolurilor Statului și altele fac pe om să nu mai știe ce drum să apuce și cum să se mai apere. Dacă justiția este o funcție socială, nu mai puțin și apărarea dreptului și înlăturarea nedreptății ce ar veni dela Stat ca și dela particular este o datorie de prima ordine în Societate. Diviziunea muncii este imperios cerută azi, în toate ramurile de activitate omenească. Avocatul cinstit îndeplinește, în distribuția justiției, o adevărată funcție socială prin cunoștințele speciale pe cari le profesează. El devine o adevărată călăuză magistratului și îi înlesnește îndeplinirea datoriei. Fără el magistratul de multe ori se rătăcește în îndeplinirea datoriilor sale. Acum, din cauza dispozițiunilor legii judecătorilor de ocoale, avocatul nu se mai poate stabili pe lângă o judecatorie dela țară căci va ajunge să moară de foame. La judecătoriile rurale nu se judecă decât trei zile pe săptămână, și din acestea numai într'una civile, restul de două zile sunt procese penale unde aproape nu se angajează avocați, iar celelalte trei zile judecătorul le petrece umblând prin comune.

Pentru o zi de treburi pe săptămână, nu se stabilește mai nici un avocat la țară. Ei bine, judecătorii simt lipsa lui. Procesele vin nestudiate înaintea lui, pe sătean e greu în timpul ședinței să-l priceapă judecătorul ce vrea să-i spuie, actele

nu i le poate el procura și de aci amănări. Pentru actele autentice locul avocatului l-a luat notarul, și fără răspundere; il speculează și-i ia mult mai multe parale decât îi luă înainte avocatul, pentru a-i face un act nestudiat și fără nici o cunoștință a legilor și a jurisprudenței, mai ales în ce privește pământurile rurale. Dar la judecată, mai ales, lipsa lui ducă pe judecători la greșeli fără seamăn și mai ales la absurdități, încât nu va trece mult ca anarhia și bunul plac să se întroneze în locul sfințeniei dreptății garantate de formele procedurale.

Să mă explic: Prin noua lege s'a mărit foarte mult competența judecătorilor de pace și pe de alta s'au închis și căile de atac ce până aci erau deschise din prea mare belșug contra hotăririlor lor. Această dispoziție a avut de efect că, pe de o parte, a dat pe mâna unor oameni nu prea experimentați, afaceri de prea mare importanță și, pe de alta, când au comis greșeli, hotăririle lor nu s'au mai putut reforma. Un exemplu, din prea multe: în ce privește neînțelegerile decurgând din legea învoelilor agricole, cari pot avea o foarte mare valoare materială, judecătorul judecă în prima și ultima instanță, fără drept de recurs chiar.

În principiu, după art. 100 din legea învoelilor agricole, cărțile de judecată date în materia aceasta sunt definitive și executorii, afară de prea rare excepțiuni. Dacă judecătorul a greșit, pe cale legală nu mai este posibil a se îndrepta greșala, dar în mod abuziv da. Iată ce s'a întâmplat:

Judecătorul Ocolului Lehliu din județul Ialomița a avut să judece, conform art. 92 din legea învoelilor agricole, prejudiciul cauzat de 34 țărani arendașului prin nevenirea la lucru, când au fost chemați să-și execute contractul de munci agricole la cari se învoise. Aceste afaceri se judecă la primărie, fără avocat. *Evaluarea daunelor o face primarul*, care în cazul de față evaluă, că fiecare țăran prin nevenirea la lucru i a adus arendașului pagube între 200—295 fr. Printr'o singură hotărare au fost condamnați individual, iar în total înscriind cifra de peste 9000 lei. Sentința eră fără apel sau recurs, căci fiind condamnați numai până la 300 lei individual, dreptul de atac este interzis. S'a pus în executare, și perceptorul — căci executarea se face prin perceptor — a pus în vânzare avutul sătenilor. În fapt, nu eră exact decât în parte că oamenii aceștia nu fuseseră la lucru, dar după ce munciseră un timp au fost concediați și ei s'au dus în altă parte; apoi fiind dați judecății, și ei lipsind din comună, nu s'au dus să se apere. Primarul cu arendașul au făcut expertiza cum le-a convenit și judecata a condamnat. Executarea perceptorului i-a făcut

pe oameni să părăsească satul și cu toții au venit să se plângă la Consiliul superior de agricultură. Aci văzându-se incurcătura, s'a dat ordin judecătorului să sfărâme hotărîrea, și în mai puțin de cînd povestesc acest fapt—exact în realitate—hotărîrea a fost sfărîmată fără citații, fără judecată.

Dar acum eră un alt bueluc și mai mare. A-rendașul eră păgubit întru cîțva. Dar pagubele lui nu se mai puteă constată acum. Pretindea el că nefăcându-se secera la timp grăul s'a scuturat. Alt proces-verbal de constatare nu se mai puteă face, și apoi, în Octomvrie, nu se mai puteă verifica acest lucru. Hotărîrea se sfărâmase. A-rendașul nemulțumit, cu drept cuvânt, vrea să facă apel, dar i se respinge ca indamisibil; tot asemenea și recursul. Atunci, bietul om începe să facă reflecții asupra legii, pe cari desigur că le vor face și cetitorii.

Un alt exemplu: După legea învoielilor agricole judecătorul poate condamna pe proprietar la amenda de câte minim 200, 500 lei și până la mii de lei. Hotărîrea este fără cale de atac, așa este în art. 38, 43, 57, 108 etc.

Ei bine, de multe ori, pentru un fapt de nimic, judecătorul e nevoit să condamne la minimum de 200 sau 500 lei, căci la mai puțin nu poate. Dar, această dispoziție revoltă până și pe judecător și văzând că nu poate înmuia legea, știind că hotărîrea lui nu mai vede lumina zilei, adică nu o să mai fie dusă la instanțele superioare, începe să devie și el arbitrar și condamnă la mai puțin decît minimum prevăzut de lege. Pot citi exemple concrete, dar sper să fiu crezut pe cuvânt, căci altfel poate aș lovi într'un biet judecător, care dacă a făcut ce arăt mai sus, are în ajutorul său revolta sufletească ce se îngăduie oricărui om în fața nedreptății evidente.

Dacă avocații ar fi de față, eu cred că la așa absurdități nu s'ar fi ajuns.

Dar legea aceasta are atâtea părți curioase că ar trebui un volum întreg, pentru a pune în evidență câte lucruri absurde și câte abuzuri se pot face în numele ei.

Se zicea, când au fost create ultimele legi, că ele sunt legi de dreptate socială. La umbra lor încep să se facă abuzuri, ce nu se auzeau în trecut.

Judecătorul de pace are azi atîta putere discreționară și atîta lipsă de răspundere, că atunci când se va găsi unul pornit să nenorocească un om, îl nenorocești fără nici o puțință de scăpare.

Iată de ce, scumpe Prezidentule, cred eu că exagerezi în mult rezultatele legii judecătorilor de ocoale și frumoasele cuvinte ce întrebunțezi

pentru prea mărirea ei, ar fi trebuit să vie mai tîrziu, cu tot entuziasmul ce pare că ți-a produs convorbirile ce-ai avut cu unii țărani. D-ta ai convorbit la ocazie cu ei, eu trăese veșnic în contact cu ei și, prin legăturile mele firești cu această pătură țărănească, pot mai ușor afla adevărul dela ei decît d-ta, care atunci când le-ai vorbit te-au privit sau ca proprietarul sau ca pe boierul, sau ca pe judecătorul.

Cunoști cît de greu este să prinzi adevărul din gura oamenilor, cari nu știu cu cine au aface. Cunoști cît de prevăzător în răspunsuri și vorbă este țaranul român. Să nu te miri, prin urmare, că din convorbirea cu țărani pe cari i-ai întălnit, nu ai putut afla adevărul.

Numai stînd în deaproape și mult în mijlocul lor, poți ajunge să cunoști adevărul adevărat din gura lor. Altfel, ei, speriați de specula ce-au făcut cu ei, aproape toți cu câți au venit în contact, ascund adevărul și în mîntea lor scootînd că e zadarnic să se mai plîngă celor mari de nedreptățile ce îndură, atunci când văd pe câte unul, care, de pildă ca d-ta în chip de distracție îi întreabă cum mai merg, ei răspund: *bine* de și sufletul li-e plin de amar. Ei știu prea bine că azi când d-ta îi întrebi așa întămplător cum le merge, nu ai venit să te ocupi serios de păsurile lor, pentru că atunci când s'a întămplat ca unul din ei să reclame, și el să aștepte pe bună dreptate răsărirea adevărului, d-ta care ai primit reclamația, în loc de a cercetă singur și a te convinge de adevăr, ai cerut referințe notarului sau jandarmului, care eră autorul împilării lui.

Probă despre aceasta este revoluția dela 1907, pe care cei de sus nici nu voiau să o bănuiescă, pentru că, ziceau ei, ca și d-ta azi, că au stat ei de vorbă cu țaranul și au aflat dela el că totul merge bine, ceea ce n'a împiedicat venirea înfricoșatelor zile din Martie 1907. Nici azi nu e bine la țară, cum nu e bine nici la orașe, dar d-voastră nu vedeți răul, iar pe noi cari-l vedem nu ne credeți când vi-l spunem.

Termin aceste rînduri, exprimînd părerea mea că nu a fost pornirea de a critică cu orice preț — ceea ce se face des la noi — legile despre cari se pomenește în articolul prim al *Curierului Judiciar* pe 1910, legi însă a căror valoare a fost prea ridicată prin articolul dela 31 Ianuarie 1910.

Gîndul a fost de a se face lumină asupra unor tendințe exagerate de legiferare cu orice preț ce există în țara noastră, tendințe ce nu sunt pornite din dorul absolut de a rosti lucrurile, ci mai ales de a schimba aceea ce au făcut așa zișii adversari politici, pentru ca opera noastră și nu a lor să fie privită ca mai bună, deși aceste calități îi lipsesc.

Toate legile cuprind în ele vicii virtuale, pentru că ele reprezintă nevoile unei Societăți numai la un moment dat. Dar asta nu înseamnă că ele trebuie numai decât desființate, ci ameliorate și îndreptate, treptat cu progresul. Acest lucru nu s'a făcut cu ocaziunea legilor despre cari este vorba mai sus și nici nu se intenționează a se face cu Legea Contenciosului.

Stelian Popescu
Avocat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 4 Noembrie 1909

Președinția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

S. Niculăescu cu Anastasia C. Părvulescu ș. a.

Contract de arendare sau închiriere. — Reziliere cerută de unul din moștenitorii minori ajuns la majoritate. — Dacă această reziliere profită tuturor moștenitorilor minori, când imobilul se stăpânește în indiviziune. (Art. 1268 și 1419 din Codul civil.)

Rezilierea contractului de arendare sau închiriere a imobilului unui minor, cerută de minorul ajuns la majoritate, pe baza art. 1268, combinat cu articolul 1419 din Codul civil, poate să fie pronunțată de către instanțele judecătorești nu numai în folosul minorului ajuns la majoritate, care a cerut rezilierea, dar și față de moștenitorii săi minori, când acel imobil se stăpânește în indiviziune de minorul devenit major și de minori.

Prin urmare, un asemenea contract de închiriere a imobilului stăpânit în indiviziune de mai mulți coproprietari, fiind declarat fără ființă față de unul dintr'înșii, el nu poate să-și producă efectele sale ca contract de închiriere față de ceilalți coproprietari, de oarece aceștia nu pot să închirizeze, în mod valabil, în timpul stării de indiviziune imobilul indiviz care aparține în întregime și pentru fiecare parte dintr'însul și coproprietarului față cu care contractul a fost reziliat.

Deciziunea 47/909. — Respins recursul făcut de S. Niculăescu, în contra deciziei Curții de apel Craiova, s. I, No. 86/907, dată în proces cu Anastasia C. Părvulescu și alții.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat N. Mitescu, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Șuculescu, în combateri, și

Pe d-l procuror-general C. R. Manolescu, în concluzii puse pentru respingerea recursului;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Exces de putere Curtea declarând contractul reziliat numai față de Anastasia Părvulescu, moștenitoare majoră, întinde efectele acestei rezilieri provenind din cauza art. 1268 din Codul civil și la moștenitorii minori față de cari contractul este valabil

«Ori, o asemenea estensiune este arbitrară și constituie un exces de putere».

Având în vedere că, prin deciziunea supusă recursului, Curtea de apel a adoptat faptele și motivele din sentința tribunalului, atacată cu apel, prin care prima instanță pe baza art. 1268 și 1419 din Codul civil, a declarat reziliat, cu începere dela 23 Aprilie 1907, con-

tractul de închiriere prin care Maria I. Nicolaescu, în calitate de tutoare a minorilor săi copii, împreună cu soțul său de al doilea I. Nicolaescu, în calitate de cotutore, închiriasse lui S. Niculăescu, fratele cotutorului, pe timp de 9 ani imobilul minorilor, situat în Craiova, str. Justiției;

Considerând că chestiunea dedusă prin motivele de casare în judecata acestei Inalte Curți este de a se ști dacă rezilierea contractului de arendare sau închiriere a imobilului unor minori, cerută de minorul ajuns la majoritate, pe baza art. 1268, combinat cu art. 1419 din Codul civil, poate să fie pronunțată de către instanțele judecătorești nu numai în folosul minorului ajuns la majoritate, care a cerut rezilierea, dar și moștenitorilor săi minori, când acel imobil se stăpânește în indiviziune de minorul devenit major și de minori;

Considerând că în lipsa unei dispoziții formale a legii în această privință, trebuie să ne referim la principiile generale cari guvernează starea de indiviziune;

Considerând că indiviziunea fiind starea în care se găsește coproprietarii unui bun, ale căror drepturi nu sunt încă lichidate, de aci rezultă că în timpul stării de indiviziune asupra unui imobil, fiecare copârtaș este presupus proprietarul și posesorul fiecărei părți de imobil indiviz;

Că prin urmare, natura și caracterul stării de indiviziune exclude ideea ca unul dintre proprietarii indivizi să poată dispune în mod valabil în propriul său folos de imobilul indiviz sau de o parte din el fără consimțământul celorlalți coproprietari;

Considerând că, în speță, contractul de închiriere al imobilului în chestiune, care se stăpânește în indiviziune de mai mulți coproprietari, fiind declarat fără ființă față de unul dintre dânsii, el nu poate să-și producă efectele sale ca contract de închiriere față de ceilalți coproprietari, de oarece, conform principiului stabilit mai sus, aceștia nu pot să închirizeze în mod valabil în timpul stării de indiviziune, imobilul indiviz, care aparține în întregime și pentru fiecare parte dintr'însul și coproprietarului față cu care contractul a fost reziliat;

Că, prin urmare, instanța de fond hotărînd astfel, nu a comis nici un exces de putere, cum susține prin motivul de casare, astfel că recursul este nefondat;

Pentru aceste motive, de acord cu d-l procuror-general, Curtea respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUGUREȘTI, SECȚIA I

Audiența dela 4 Noembrie 1909

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU prim-președinte

Ministerul de război cu Firma Frații Czell

Deciziunea civilă No. 293

Rechizițiuni militare. — Semnarea procesului-verbal de rechiziție de către rechiziționat. — Supunerea lui prin această lege rechizițiilor și consecințelor ei — Indemnizare zilnică. — Când se acordă această indemnizare — Daune. — Acordarea lor. — (Art. 6, 21, 24 și 42 din Legea rechizițiilor).

1. Din momentul ce o persoană rechiziționată a semnat în dosul procesului-verbal de rechiziționare o declarațiune formală și categorică prin care estimează obiectul rechiziționat și buna lui stare, din această declarațiune benevolă și fără rezervă reese, necontestat, voința acestei persoane de a se supune legii rechizițiilor și consecințelor ei.

2. Prin urmare după art. 6, 21, 24 și 42 din Legea rechizițiilor, rezultă că indemnitatea zilnică pentru rechizițiune se acordă numai în cazul când

se prestează căruțe și cai ce servesc ca mijloc de trai sau întreținerea familiei, iar nu și în cazul când animalele sau obiectele întrebuințate au devenit improprii întrebuințării lor, caz în care rechiziționatul are dreptul numai la daune pentru paguba suferită, și acest drept la daune îl are și în cazul când obiectul întrebuințat a suferit stricăciuni care au nevoie de a fi reparate, căci aceeași rațiune există și într'un caz ca și în altul de a se aplica principiul ce-l fixează.

Sau ascultat din partea Ministerului de războiu d-l avocat G. Malcoci, iar din partea Fraților Czell d-l avocat N. Polizu-Micșunești.

Curtea,

Asupra apelurilor juncte efectuate de către Ministerul de războiu și firma Frații Czell contra sentinței Tribunalului Ilfov, secția I, No. 387/909, prin care cel dintâiu a fost condamnat să plătească firmei Frații Czell suma de 3376 lei drept daune, plus cheltuieli de judecată;

Având în vedere că din sentința apelată, actele prezentate și desbaterele urmate reiese că la 16 Septembrie 1908 cu ocaziunea și pentru necesitatea manevrelor diviziei 3-a s'a rechiziționat de Ministerul de războiu în conformitatea legii asupra rechizițiilor militare din 6 Aprilie 1906, un automobil marca «Pippe», proprietatea reclamanților fabricanții Czell, care, după ce a fost întrebuințat în timpul mobilizării acestei divizii, a fost depus în garajul Leonida, unde în ziua de 7 Octombrie 1908 a fost constatată de către însăși comisiunea instituită de ministere ca avariat, după care a fost restituit proprietarilor în această stare, iar numiții au introdus acțiunea de față ce are de obiect condamnarea Ministerului de războiu la 1376 lei costul reparațiilor, 400 lei minus valuta, rezultând din deteriorare și 6000 lei despăgubiri pentru uzură și lipsă de întrebuințare;

Având în vedere că tribunalul admitând în parte cererea reclamanților ambele părți au făcut apel, așa că înaintea acestei instanțe este dedusă cauza în întregime;

Considerând că în primul loc se susține, de către reclamanți, că dânsii sunt supuși Austro-ungari, așa că dispozițiile legii privilegiate la rechiziții nu le sunt aplicabile, în baza convențiunii din 2 Iunie 1894, care îi scutește de asemenea sarcină și că, în tot cazul, nu s'a aplicat în privința lor dispozițiile legii speciale în ce privește formalitățile ce le prevede pentru clasarea automobilelor de către comisiunea mixtă, specificată prin art. 22 și următorii ai acelei legi;

Considerând că din procesul-verbal al comisiunii de primirea rechizițiilor din 16 Septembrie 1908, stabilindu-se că la acea dată s'a rechiziționat reclamanților un automobil, numiții nu contestă că au semnat în dosul acestui proces-verbal o declarațiune formală și categorică, prin care estimează automobilul rechiziționat la suma de 2000 lei și constată starea lui de perfectă stare, afară de aripa din stânga puțin plesnită, așa că din această declarațiune benevolă și fără rezervă reiese necontestat voința reclamanților de a se supune legii rechizițiilor și consecințelor ei;

Că în asemenea situațiune este fără interes a se discuta obiecțiunile propuse de către reclamanți, dânsii fiind numai în tot dreptul a cere despăgubirea în conformitatea și în limitele legii speciale de rechizițiuni;

Considerând că din toată economia legii speciale, privilegiate la rechizițiile militare, reiese că legiuitorul prevede prestațiunea a însăși proprietății obiectelor sau animalelor ce sunt necesare oștirii, sau prestațiunea uzului celor necesare pe un timp determinat fie pentru transport sau orice alt interes al oștirii;

Că pornind de la această diferențiere, legiuitorul prescrie în ambele ipoteze prin art. 6, 21, 24 și 42 din lege, despăgubiri pentru plata prețului proprietății obiectului

sau animalului rechiziționat, indemnitate zilnică pentru rechiziționare numai în cazul când se prestează căruțe și cai ce servesc ca mijloc de trai, sau întreținerea familiei și, în tot cazul, despăgubirea de daune ce le-ar încerca proprietarii în cazul când animalele, trăsurile sau orice alte vehicule rechiziționate au devenit improprii întrebuințării obișnuite din cauza serviciului executat al rechiziționării, fiind apoi cert că în această ultimă privință, legiuitorul a înțeles să acorde daune chiar și când pagubile s'ar referi la repararea obiectului rechiziționat ca să ajungă a fi întrebuințat, căci aceeași rațiune există și într'un caz ca și în altul, de a se aplica principiul ce-l fixează;

Considerând că întru cât, dar, față cu principiile legii speciale, firma reclamantă n'are dreptul la o indemnitate zilnică pe tot timpul cât au ținut manevrele, fiind cert că acest vehicul nu-i servea de mijloc de trai, singurul caz în care se acordă asemenea indemnități, cu drept cuvânt tribunalul a refuzat asemenea cerere, fiind lipsit de interes a se mai discuta în această privință dacă în realitate reclamanții au iscălit sau nu declarațiunile de renunțare la indemnitate din 16 Octombrie 1908, produsă de Minister, această instanță negăsind întemeiat acest cap de cerere pentru motivul specificat mai sus;

Considerând că, în al doilea loc, firma reclamantă este autorizată a pretinde daune, potrivit art. 42 din legea specială, care se referă la dreptul comun pentru pagubele ce i s'a adus de Minister prin avariile cauzate obiectului rechiziționat; și din acest punct de vedere, Curtea luând ca bază expertiza efectuată la prima instanță, găsește că suma prevăzută de această expertiză în sumă de 1376 lei admisă și de tribunal este tocmai aceea necesară pentru a se fi adus automobilul în stare de funcționare;

Că, mai departe, fiind cert că vehiculul în urma acestor reparațiuni nu mai era în starea primitivă, ci, după cum constată expertul, a suferit minus valută, rezultat al întrebuințării din timpul manevrelor pe care prima instanță a apreciat-o la justa valoare de un mie lei și pe care deci urmează a o admite și Curtea;

Că, în fine, în ce privește daunele cerute de către firma reclamantă pentru tot timpul cât vehiculul a trebuit să stea ne întrebuințat în garaj, până ce va fi reparat, Curtea găsește întemeiat motivul pentru care prima instanță a acordat daune din acest punct de vedere, căci dacă legiuitorul special înțelege a desdauna pe cel suferit în urma devenirii impropriu de întrebuințare a obiectului rechiziționat, necesarmente că aceste daune nefiind limitate trebuiesc să îmbrățișeze și pagubele ce le are proprietarul pe tot timpul necesar ca vehiculul să fie adus în starea primitivă;

Considerând însă, că din acest punct de vedere timpul cât firma Czell avea nevoie de a aduce vehiculul în starea primitivă, găsește că suma de 500 lei reprezentă valoarea pagubei suferită sub acest raport;

Considerând că însumând fițele menționate, urmează că Ministerul de războiu să fie condamnat a plăti firmei Czell suma de 2876 lei, menținându-se celelalte dispozițiuni ale sentinței în ce privește cheltuieli de judecată;

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier D. G. Maxim, Curtea respinge apelul făcut de Fabrica de bere «Luther», succesorii Frații Czell, admite în parte apelul făcut de Ministerul de războiu, etc.

(ss) Oscar N. Nicolcescu; G. N. Raicovicescu; I. Stamulescu; D. G. Maxim și Ar. Alexandrescu

ERATĂ — În «speșă» hotărârei Tribunalului Notariat Ilfov, publicată în numărul trecut, pagina 78, din eroare de tipar s'a omis cuvântul «nu» care schimbă cu totul sensul speșei, așa că al II al speșei trebuie citit astfel: «Că, conform acestui principiu, creditorul ipotecar care nu s'a acoperit prin vânzarea imobilului dotal, ce i-a fost ipotecat pe baza autorizațiunei speciale a tribunalului, nu va putea urmări și altă avere dotală a soților».